

ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАПРЯМІВ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАКОННОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОРМАТИВНОГО-ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ

Олександр Олександрович ВОЛОДІН,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Адміністративно-правова проблематика діяльності Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України на сьогоднішній день досліджена недостатньо глибоко й комплексно. Частково це пояснюється оновленням чинного положення про ДВБ НПУ, остання редакція якого була здійснена в другій половині 2019 року, тобто всього лише близько 5-ти років тому. Іншою причиною є початок повномасштабної російської воєнної агресії проти України, яка продовжила собою тривалий період гібридної війни, й не могла не відобразитись на правовій дійсності України та змісті діяльності відповідних національних служб.

На необхідність співробітництва й взаємодії підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення дисципліни та законності вказує чинний Закон України «Про Національну поліцію». Наприклад, такі його статті як: стаття 4 «Міжнародне співробітництво поліції»; стаття 5 «Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування»; стаття 11 «Взаємодія з населенням на засадах партнерства»; стаття 23 «Основні повноваження поліції»; стаття 25 «Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення»; стаття 88 «Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування»; стаття 89 «Спільні проекти з громадськістю»; стаття 100 «Призначення і виплата одноразової грошової допомоги» тощо [1]. Звернемо увагу на те, що деякі з перелічених статей названого Закону чітко ідентифікують зміст та напрямки взаємодії, а інші, для їх розуміння, потребують більш ретельного вивчення відповідних норм. Втім для виявлення особливостей взаємодії ДВБ НПУ з будь-якими іншими суб'єктами правильніше буде спиратись передусім на зміст названого нами вище Положення, ніж безпосередньо на Закон, у якому ідеться про поліцію в цілому.

В той же час, «Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України» складається з таких розділів як: «I. Загальні положення»; «II. Основні завдання ДВБ»; «III. Функції ДВБ»; «IV. Права ДВБ»; «V. Організація діяльності ДВБ» [2]. Отже, структура цього нормативно-правового акту (принаймні на рівні назв його розділів) сама по собі ніяк не розкриває зміст напрямів взаємодії підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення дисципліни та законності.

Все зазначене є підставою стверджувати, що: по-перше, взаємодія підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення дисципліни та законності є важливою й невід'ємною складовою діяльності означених підрозділів від самого початку їх створення; по-друге, зміст вказаної взаємодії визначається нормами законодавства й впливає передусім з функціональних завдань суб'єктів, які належать до підрозділів внутрішньої безпеки. При цьому, історичний розвиток підрозділів внутрішньої безпеки свідчить не лише про їх поступові структурні трансформації, але й про деякі змістовні зміни в спрямуванні діяльності, що не могло не позначитись й на взаємодії ДВБ НПУ з іншими суб'єктами забезпечення дисципліни та законності; по-третє, структура чинного «Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України» не містить в собі структурних розділів документу, які були б виключно й безпосередньо присвячені визначенню взаємодії означеного суб'єкта з іншими особами, структурами та інституціями. Таким чином, подальше дослідження буде потребувати докладного аналізу змісту, як названого Положення, так і інших актів національного законодавства.

Враховуючи викладене, виникає потреба з'ясувати особливості взаємодії підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України з різними суб'єктами забезпечення дисципліни та законності. При цьому, особливу увагу варто зосередити на ідентифікації напрямків зазначеної взаємодії через призму нормативного-правового закріплення.

Так, наприклад, в липні 2022-го року (через декілька місяців після початку повномасштабного російського вторгнення) Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ» у інтерв'ю з Першим заступник Міністра внутрішніх справ України Є. Єніним дізналося про ситуацію про боротьбу із колаборантами в органах внутрішніх справ. Перший заступник Міністра повідомив, що: в «2014 році ми стикнулися з тим, що під контроль росії чи то так званої ДНР/ЛНР переходили цілі гарнізони як міліціонерів, так і пожежників. Сьогодні (в час після початку повномасштабного російського нападу), на щастя, ми спостерігаємо відносно незначну кількість тих, хто спокусився працювати на стороні ворога. Ми дійсно нарахували не більше декількох сотень зрадників (у) понад 130-тисячному колективі Національної поліції України. (Втім) ми активно працюємо спільно з Державним бюро розслідувань з тим, щоб забезпечити притягнення до кримінальної відповідальності всіх і кожного, хто став на бік колаборантства, всіх хто зрадив присязі або допустив злочинну недбалість» [3]. Відповідна робота вочевидь не може здійснюватися ефективно без залучення й підрозділів внутрішньої безпеки НПУ. Доречи, саме на це в грудні 2022 року в інтерв'ю РБК-Україна вказує й тодішній Голова Національної поліції України І. Клименко. Посадовець зазначає, що: деякі з (поліціантів, хто) знайшов в собі сили і можливості вийти з тимчасово окупованої території, були перевірені Службою безпеки і Департаментом внутрішньої безпеки, в тому числі з використанням Поліграфу» [4].

Не дивлячись на те, що достатнє законодавче підґрунтя для протидії колабораційній діяльності остаточно було унормоване напочатку березня 2022 року (з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких за-

конодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність», від 03.03.2022 року № 2108-IX), службовці підрозділів внутрішньої безпеки НПУ вже були підготовлені до здійснення відповідних організаційних та процесуальних дій. Так, за повідомленням офіційного сайту Міністерства внутрішніх справ України: «оперативники ДВБ НПУ з першого дня війни проводять роботу з виявлення та притягнення до відповідальності осіб, які перейшли на бік країни-агресора для добровільного несення служби у незаконних правоохоронних відомствах окупаційної влади. З 24 лютого 2022 року за матеріалами внутрішньої безпеки поліції органами досудового розслідування порушено майже 500 кримінальних проваджень, зібрано докази протиправної діяльності та повідомлено про підозру за фактами державної зради та колабораційної діяльності більше ніж 370 особам (ці відомості наведені станом на 23.11.2022 року, отже, насправді реальні сучасні показники більші за зазначені). На телефон гарячої лінії Департаменту щоденно надходять сотні повідомлень про ймовірних зрадників із деокупованих та окупованих територій. Кожне звернення опрацьовується, а інформація ретельно перевіряється» [5].

Разом із розбудовою нових напрямів роботи та врегулюванням необхідних для цього норм законодавства, трансформацій зазнає й правова основа діяльності самої Національної поліції України. Із всього викладеного витікає, що з моменту початку повномасштабного російського воєнного нападу змін зазнало не лише чинне законодавство, яким врегулюється діяльність ДВБ НПУ, але й трансформувались реальні повсякденні завдання підрозділів внутрішньої безпеки.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (із змінами). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#top>.

2. Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України, затверджене Наказом Національної поліції України від 09.11.2015 р. № 83 (у редакції Наказу Національної поліції України від 31.07.2019 р. № 765). URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Zapobigannia_korupcii/Departament_vnutrisnoi_bezbeky/Polojenya_DVB_.pdf.

3. Укрінформ (сайт Українського національного інформаційного агентства), «Євгеній Єнін, перший заступник міністра внутрішніх справ України: Є спроби постачати недоброякісну амуніцію, але ж йдеться про життя наших захисників. В.Голод; 17.07.2022 р.». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3530972-evgenij-enin-persij-zastupnik-ministra-vnutrisnih-sprav-ukraini.html>.

4. РБК-Україна (Український портал новин), «Ігор Клименко: В Україні більше темряви, але й більше поліцейських на вулицях. Ю. Акімова; 13.12.2022 р.». URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/igor-klimenko-zaraz-ukrayini-bilshe-temryavi-1670509562.html>.

5. Міністерство внутрішніх справ України (Офіційний сайт МВС України), «Департамент внутрішньої безпеки Нацполіції запускає чат-бот для отримання інформації про зрадників і колаборантів». URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/departament-vnutrisnoyi-bezpeki-nacpoliciyi-zapuskaje-cat-bot-dlia-otrimannia-informaciyi-pro-zradnikiv-i-kolaborantiv>.